

การแปรผันคำศัพท์ภาษาของจังหวัดลำพูนตามตัวแปรอายุ
Lexical Variations of Yong Language in Lamphun Province
by Age Variables

ปิยาภรณ์ ไชยพันธุ์¹ และยุทธร นาคสุข²
Piyaporn Chaipun¹ and Yuttaporn Naksuk²

¹สาขาวิชาภาษาไทย

¹Program in Thai

¹คณะภาษาต่างประเทศ

¹Faculty of Foreign Language

¹มหาวิทยาลัยอุ้งจิ่ง นอร์มอล

¹Qujing Normal University

²สาขาวิชาภาษาศาสตร์

²Program in Linguistics

²สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

²Research Institute for Languages and Cultures of Asia

²มหาวิทยาลัยมหิดล

²Mahidol University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการแปรรูปศัพท์และรูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ภาษาของในพื้นที่ 7 อำเภอของจังหวัดลำพูน โดยแบ่งผู้พูดภาษาของออกเป็นสามระดับอายุ ได้แก่ ระดับอายุที่ 1 (วัยสูงอายุ) มีอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน ระดับอายุที่ 2 (วัยกลางคน) มีอายุระหว่าง 35 – 45 ปี จำนวน 21 คน และระดับอายุที่ 3 (วัยรุ่น) มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 21 คน รวมจำนวนผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือรายการหน่วยอรรถจำนวน

30 หน่วยอรรถ ซึ่งคัดเลือกแล้วว่าเป็นหน่วยอรรถที่มีศัพท์ภาษาของใช้ เป็นของตัวเอง และมีรูปศัพท์ต่างจากภาษาอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นกลาง

ผลการศึกษาลักษณะการแปรรูปศัพท์ภาษาของพบอยู่ 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกัน พบอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ การละพยางค์และการเพิ่มพยางค์ ลักษณะที่สอง คือ การแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกัน พบอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ การนำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงมาใช้แทน การนำศัพท์ที่เป็นคำบอกชนิดหรือบอกลักษณะมาใช้แทน การยืมศัพท์จากภาษาไทยถิ่นอื่น และการสร้างศัพท์ใหม่

ผลการศึกษารูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ภาษาของ พบอยู่ 3 รูปแบบใหญ่ 5 รูปแบบย่อย ได้แก่ 1) ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน พบ 1 รูปแบบย่อย คือ 2) ศัพท์ที่ผู้พูดสองระดับอายุใช้เหมือนกัน พบ 3 รูปแบบย่อย และ 3) ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน พบ 1 รูปแบบย่อย โดยผู้พูดระดับอายุที่ 1 มีความถี่ของการใช้ศัพท์เก่าในภาษาของมากที่สุด ผู้พูดระดับอายุที่ 3 มีความถี่ของการใช้เฉพาะศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่มากที่สุด และผู้พูดระดับอายุที่ 2 มีความถี่ของการใช้ศัพท์ภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่มากที่สุด

นอกจากนี้การใช้ศัพท์เก่าในภาษาของของผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับระดับอายุที่ 3 มีการใช้ศัพท์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในอนาคตอาจส่งผลให้ศัพท์บางศัพท์ในภาษาของถูกแทนที่ด้วยศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยถิ่นอื่นจนนำไปสู่การสูญศัพท์ในที่สุด

คำสำคัญ : การแปรศัพท์, ภาษาของ, จังหวัดลำพูน, คนสามระดับอายุ

Abstract

The objective of this research is to study lexical variations and lexical usage variations of Yong language in 7 districts of Lamphun Province. Informants were divided into 3 age groups: age group 1 (elderly) consisted of 21 informants (55 years or older), age group 2 (middle age) consisted of 21 informants (35 - 45 years), and age group 3 (adolescent) consisted of 21 informants (18 - 25 years). Altogether there were a total of 63 informants. The tool used in collecting data was a selected list of 30 semantic units consisted of lexicons found only in Yong language and with different lexical forms from those of nearby languages, namely Northern Thai and Central Thai.

The study of Yong lexical variations revealed that the lexical variations can be divided into 2 groups. The first group is the variation of the same lexicons which was found in 2 aspects: syllable omission and syllable addition. The second group is the variation from usage of different lexicons. This kind of variation was found in 4 aspects: the replacement of lexicons with similar meaning, the replacement of lexicons with categorized or descriptive meaning, the borrowing of lexicons from other local Thai languages, and the creation of new lexicons.

The study of Yong lexical usage variations revealed that the usage variations can be divided into 3 main forms with 5 patterns, which are 1) the same usage of lexicons in all three age groups (1 pattern), 2) the same usage of lexicons in two age groups (3 patterns), and 3) the different usage of lexicons in all three age groups (1 pattern). The informants in age group 1 had the most frequency of using old Yong lexicons. The informants in age group 3 had the most frequency of using only lexicons from other Thai dialects or using newly created lexicons. The informants in age group 2 had the most frequency of

using Yong lexicons together with lexicons from other Thai dialects or with newly created lexicons.

In addition, the usage of old Yong lexicons of the informants in age group 1 and 3 was significantly different with statistical value of 0.05, which may result in the Yong lexicons being replaced by borrowed lexicons from other Thai dialects, and eventually lead to the loss of Yong lexicons in the future.

Keywords: Lexical Variation, Yong Language, Lamphun Province, Three Age Groups

บทนำ

จังหวัดลำพูนประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น ไทยยอง ไทยยวน ไทยลื้อ มอญ กะเหรี่ยง ฯลฯ โดยมีชาติพันธุ์ไทยยองเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด คือมีจำนวนราวร้อยละ 70-80 ของประชากรทั้งจังหวัด แท้จริงแล้วชาวไทยยองเป็นชาวไทยลื้อกลุ่มหนึ่งซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองยอง ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐฉาน ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (โครงการพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและชาติพันธุ์ล้านนามหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551) ในปี พ.ศ. 2348 พระเจ้ากาวิละ กษัตริย์แห่งเมืองเชียงใหม่ได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองเข้ามาอยู่ในเมืองลำพูนเพื่อชิงความได้เปรียบเหนือเมืองอื่น เนื่องจากเมืองยองเป็นเมืองชายขอบที่อยู่ระหว่างศูนย์อำนาจใหญ่ได้แก่พม่า จีน เชียงรุ้ง เชียงตุง เชียงแสน เชียงใหม่ และหลวงพระบาง ประกอบกับในช่วงเวลานั้นพระเจ้ากาวิละต้องการจะฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่และเมืองลำพูนขึ้นมาอีกครั้งหลังจากที่บ้านเมืองได้รับความเสียหายอย่างหนักจากสงคราม พระองค์ได้ดำเนินนโยบายรวบรวมและกวาดต้อนผู้คนจากเมืองยองแบบเทศวิธี คือ การโยกย้ายผู้คนมาทั้งโครงสร้างของสังคม ประกอบด้วย เจ้าเมือง บุตรภรรยา ญาติพี่น้อง ขุนนาง พระสงฆ์ ตลอดจนไพร่พลเป็นจำนวนมาก (แสง มาละแซม, 2544: น. 32) ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เมืองลำพูนมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยลื้อจากเมืองยอง แต่คนกลุ่มนี้นิยมเรียกตัวเองว่า ชาวไทยยอง หรือ ชาวยอง มากกว่าจะเรียกว่า ชาวไทยลื้อ ทั้งนี้เพื่อต้องการบ่งบอกถึงถิ่นฐานเดิมของตนนั่นเอง กลุ่มชาติพันธุ์ไทยยองมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ภาษาหลักที่ใช้สื่อสารกันคือภาษาชวยอง ซึ่งคล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือหรือภาษาไทยยวน ภาษาชวยองถือเป็นอัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้ชาวไทยยองสามารถดำรงความเป็นชาติพันธุ์ของตนไว้ได้อย่างเข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

ตั้งแต่ชาวไทยยองได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองลำพูนสมัยพระเจ้ากาวิละ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนับเป็นเวลา 200 กว่าปีมาแล้ว ในยุคแรกชาวไทยยองได้มีการติดต่อกับชาวไทยยวนหรือชาวล้านนามากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ เพราะอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ต่อมาเมื่อมีการผนวกอาณาจักรล้านนาเข้ากับราชอาณาจักรสยาม ชาวไทยยองก็ได้มีโอกาสติดต่อกับชาวไทยภาคกลางมากขึ้น ได้เรียนภาษาไทยมาตรฐาน

จากระบบการศึกษาในโรงเรียนและจากสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจว่าปัจจุบันสถานะของภาษาของเป็นอย่างไร ชาวไทยของยังรักษาศัพท์เก่าในภาษาของตนไว้ได้หรือไม่ และได้รับอิทธิพลด้านศัพท์จากภาษาอื่นที่อยู่ข้างเคียงมากน้อยเพียงใด

จากการสำรวจงานที่ศึกษาภาษาของที่ผ่านมาพบว่ามีผู้ศึกษาเรื่องระบบเสียงมากที่สุด รองลงมาเป็นงานวิจัยที่ศึกษาด้านคำศัพท์ ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของจรรยาลักษณ์ คันธะวงศ์ (2553) ศึกษาวิเคราะห์การใช้คำศัพท์ภาษาของของบุคคลสามระดับอายุในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน งานวิจัยของศิริรัตน์ มูลด้อย (2553) ศึกษาวิเคราะห์การแปรของภาษาของด้านคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ของคนสามระดับอายุในตำบลบวกค้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และงานวิจัยของธีรรัตน์ จัปใจนาย (2555) ศึกษาการปนภาษาคำเมืองในภาษาของ บ้านป่าบางหลวง ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาคำศัพท์ เป็นต้น งานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมามีเพียงงานวิจัยของจรรยาลักษณ์ คันธะวงศ์ (2553) เท่านั้นที่ศึกษาคำศัพท์ภาษาของในจังหวัดลำพูน แต่ได้ศึกษาในพื้นที่อำเภอป่าซางเพียงอำเภอเดียว ยังไม่มีผู้ใดศึกษาการแปรด้านศัพท์ภาษาของครอบคลุมทุกอำเภอมาก่อน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาภาษาของให้ครอบคลุมทุกอำเภอของจังหวัดลำพูนในประเด็นการแปรรูปศัพท์และการแปรการใช้ศัพท์ในกลุ่มผู้พูด 3 ระดับอายุ ได้แก่ กลุ่มวัยสูงอายุ กลุ่มวัยกลางคน และกลุ่มวัยรุ่น เนื่องจากการใช้ภาษาของผู้พูดต่างวัยกันสามารถใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ความเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ กล่าวคือ ถ้าศึกษาภาษาของคนสูงอายุได้ไปจนถึงภาษาของคนวัยรุ่น อาจช่วยให้มองเห็นภาพภาษาที่แปรจากอดีตไปสู่อนาคตได้ ทั้งนี้โดยถือว่าวัยสูงอายุเป็นตัวแทนของช่วงเวลาในอดีต วัยกลางคนเป็นตัวแทนของช่วงเวลาในปัจจุบัน และวัยรุ่นเป็นตัวแทนของช่วงเวลาในอนาคต เปรียบเสมือนการศึกษาการใช้ภาษาจริง ๆ ในอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มของภาษาในอนาคตนั่นเอง (ปราณี กุลละวณิชย์และคณะ, 2550 น. 23) นอกจากนี้ผลการศึกษายังอาจช่วยสร้างความตระหนักและความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาด้านภาษาให้แก่ชาวไทยของ และนำไปสู่ความพยายามในอันที่จะอนุรักษ์ภาษาของตนให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการแปรรูปศัพท์ในภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุใน 7 อำเภอของจังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ในภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุใน 7 อำเภอของจังหวัดลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลในจังหวัดลำพูนคือต้องเป็นอำเภอที่มีประชากรที่พูดภาษาของอาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้าน โดยเก็บอำเภอละ 1 จุด จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่าจุดเก็บข้อมูลที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวมีทั้งสิ้น 7 อำเภอจากทั้งหมด 8 อำเภอ อำเภอที่ไม่ได้อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวและไม่ถือเป็นจุดเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้คืออำเภอลี่ เพราะประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยวนและกะเหรี่ยงสะกอ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, 2547) ชื่อหมู่บ้านที่เป็นจุดเก็บข้อมูลในแต่ละอำเภอได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชื่อหมู่บ้านและตำบลที่เป็นจุดเก็บข้อมูลทั้ง 7 อำเภอของจังหวัดลำพูน

จุดที่	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ
1	ปงชัย	เหมืองจี้	เมืองลำพูน
2	ป่าตาล	บ้านธิ	บ้านธิ
3	สะปุ่น้อย	ป่าซาง	ป่าซาง
4	ห้วยบันจ้อย	หนองยวง	เวียงหนองล่อง
5	ทาหมื่นข้าว	ทากาศ	แม่ทา
6	เหล่ายาวใต้	เหล่ายาว	บ้านโฮ้ง
7	ทุ่งข้าวหาง	ตะเคียนปม	ทุ่งหัวช้าง

2. การคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาซึ่งถือเป็นตัวแทนของผู้พูดภาษาของจากจุดเก็บข้อมูลทั้งหมด 7 อำเภอของจังหวัดลำพูน โดยแต่ละอำเภอแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็น 3 ระดับอายุ ได้แก่ ระดับอายุที่ 1 (วัยสูงอายุ) มีอายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน ระดับอายุที่ 2 (วัยกลางคน) มีอายุระหว่าง 35 – 45 ปี จำนวน 21 คน และระดับอายุที่ 3 (วัยรุ่น) มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 21 คน รวมจำนวนผู้บอกภาษาในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 63 คน อนึ่งการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรหลักคือปัจจัยด้านอายุ ไม่ได้นำปัจจัยด้านเพศมาพิจารณาร่วมด้วย ดังนั้นผู้บอกภาษาในแต่ละระดับอายุจึงมีทั้งเพศชายและเพศหญิงคละกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือรายการหน่วยอรรถ โดยหน่วยอรรถทั้งหมดจะต้องมีศัพท์ภาษาของใช้เป็นของตนเอง ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะเรียกว่า ศัพท์เก่าในภาษาของ ในเบื้องต้นผู้วิจัยซึ่งพูดภาษาของเป็นภาษาแม่ได้รวบรวมหน่วยอรรถด้วยตัวเองโดยไม่จำกัดหมวดคำจำนวน 35 หน่วยอรรถ และคัดเลือกหน่วยอรรถจากภาคผนวกในงานวิจัยของจรรยาลักษณ์ คันธะวงส์ (2553) จำนวน 5 หน่วยอรรถ ได้แก่ จักจี้ โคลน มุม ถังน้ำ และ หั่น (เนื้อ) ขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยได้นำรายการหน่วยอรรถที่รวบรวมได้ไปตรวจสอบกับพจนานุกรมภาษาไทยอง – ไทยและไทย – ไตยอง ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (2553) ว่าหน่วยอรรถนั้นมีศัพท์เก่าในภาษาของใช้หรือไม่ จากนั้นผู้วิจัยได้นำรายการหน่วยอรรถทั้งหมดไปตรวจสอบกับผู้พูดภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาแม่อีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าภาษาของและภาษาไทยถิ่นเหนือใช้ศัพท์ต่างกันจริง เพราะทั้งสองภาษามีศัพท์ใช้เหมือนกันเป็นจำนวนมาก สุดท้ายผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยอรรถสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยนี้จำนวน 30 หน่วยอรรถ โดยแบ่งเป็นหมวดคำนามจำนวน 16 คำและหมวดคำกริยาหรือคำคุณศัพท์จำนวน 14 คำ ดังนี้

หมวดคำนาม

1. กรรไกร	2. กะละมังซักผ้า	3. กิ่งกือ	4. ชั่ว (พริก)
5. คางคก	6. ค้างคาว	7. โคลน	8. ตะแกรงปิ้งปลา
9. ถังน้ำ	10. บวบงู	11. ผักกาดขนาดเล็ก	12. ผักเชียงดา
13. ผักเสียบ	14. พุ๊ก/ที่นอน	15. มะละกอ	16. มุม (บ้าน)

หมวดคำกริยาหรือคำคุณศัพท์

17. กลับ (ปลาย่าง)	18. ชยัน	19. จักจี้	20. ปลอดภัย
21. มวน (บุหรี่ยี่)	22. แบน (ยาง ~)	23. รีบร้อน/รีบเร่ง	24. วิ่ง
25. วิตน้ำ	26. หก (น้ำ ~)	27. หนั (เนื้อ)	28. หนึ่อย
29. ทุ่ (ดินสอ ~)	30. สาย (มา ~)		

4. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาโดยใช้ภาษาย่อยในภาษาล้านนาประกอบกับการใช้ของจริง รูปภาพ และการแสดงกริยาท่าทาง เพื่อให้ได้คำที่ใช้เรียกหน่วยอรรถต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เมื่อผู้บอกภาษาบอกคำที่ใช้แทนหน่วยอรรถนั้นแล้ว ผู้วิจัยจะออกเสียงตามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในขั้นแรก จากนั้นจึงจดบันทึกคำนั้นด้วยสัทอักษรไทยและสัทอักษรสากล (International Phonetic Alphabet (IPA)) รวมทั้งจดบันทึกคำอธิบายหากผู้บอกภาษาให้รายละเอียดเพิ่มเติม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้บันทึกเสียงการสนทนาเก็บไว้ เพื่อใช้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้คำที่ใช้เรียกแต่ละหน่วยอรรถจากผู้บอกภาษาแล้ว ขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยจึงนำคำทั้งหมดมาวิเคราะห์ศัพท์ตามเกณฑ์การพิจารณาศัพท์ ได้แก่ 1) เกณฑ์พิจารณาแยกเป็นคนละศัพท์หรือเป็นศัพท์เดียวกัน และ 2) เกณฑ์การพิจารณารูปแปรของศัพท์เดียวกัน ศัพท์ทั้งหมดที่ได้จากการสนทนาของผู้บอกภาษาและผ่านการวิเคราะห์ศัพท์ตามเกณฑ์ทั้งสองข้อข้างต้นแล้วจะเรียกว่า ความถี่ของการใช้ศัพท์ จากนั้นจึงวิเคราะห์ลักษณะการแปรรูปศัพท์และรูปแบบของการใช้ศัพท์ พร้อมทั้งคำนวณหาค่าความถี่ร้อยละของการแปรศัพท์ สรุปรายเปรียบเทียบการ

แปรศัพท์ภาษาของของผู้พูดแต่ละระดับอายุ และหาความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการใช้ศัพท์กับระดับอายุของผู้พูดภาษาของในจังหวัดลำพูนโดยใช้ค่าสถิติ T-test

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทยของที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยต่างๆ อาจใช้คำหรือสะกดคำแตกต่างกันไป เช่น ไทยยอง ไทยยอง ไตยอง ยอง สำหรับบทความนี้ผู้วิจัยจะเรียกว่า *ไทยยอง* เพื่อแสดงว่ากลุ่มชาติพันธุ์นี้อาศัยอยู่ในประเทศไทย ส่วนภาษาจะเรียกว่า *ภาษายอง* เพราะมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในวงวิชาการปัจจุบัน นอกจากนี้ยังใช้หลักการเดียวกันนี้ในการเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในประเทศไทยด้วย เช่น *ชาติพันธุ์ไทยยวน ชาติพันธุ์ไทยลื้อ* เป็นต้น

2. การถ่ายถอดเสียงภาษาของเป็นสัทอักษรสากล (IPA) ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระตามงานวิจัยของวิสุทธิธระ เนียมนาถ (2528) ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตามงานวิจัยของดิศราพร สร้อยภูยานะ (2552) ในที่นี้จะขอลงถึงเฉพาะสัญลักษณ์ที่ใช้ในการถ่ายถอดเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ใช้สัญลักษณ์ /¹/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง-ขึ้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 ใช้สัญลักษณ์ /²/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลางระดับ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ใช้สัญลักษณ์ /³/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงต่ำระดับ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 ใช้สัญลักษณ์ /⁴/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง

ค่อนข้างต่ำระดับ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ใช้สัญลักษณ์ /⁵/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงกลาง-ตก

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 ใช้สัญลักษณ์ /⁶/ มีสัทลักษณะเป็นเสียงสูง-ตก

สำหรับตัวอักษรไทยที่ใช้เขียนศัพท์ภาษายองนั้น เมื่อครั้งเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยได้เขียนตามเสียงทั้งหมด เพื่อประโยชน์ในการสอบทานกับการถ่ายถอดเสียงด้วยสัทอักษรสากล (IPA) เช่นคำว่า *น้ำ ผัก กบ ผั่ว* จะสะกดตามการออกเสียงของผู้บอกภาษายองว่า *น้ำ พัก กีบ ผั่ว* ตามลำดับ แต่ในบทความนี้ผู้วิจัยเห็นว่าหากเขียน

ตามเสียงดังข้างต้นจะทำให้บางศัพท์มีรูปผิดเพี้ยนไปมาก อาจทำให้ผู้อ่านประสบความยุ่งยากในการสันนิษฐานรูปศัพท์และความหมายโดยไม่จำเป็น ผู้วิจัยจึงจะเขียนโดยรักษารูปศัพท์ไว้ ซึ่งอาจไม่ตรงกับการออกเสียงของผู้บอกภาษาเสียทีเดียว ดังนั้นหากต้องการทราบว่าศัพท์นั้นออกเสียงอย่างไรในภาษายองก็ให้ดูที่การถ่ายถอดด้วยสัทอักษรสากล (IPA) เป็นสำคัญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยลักษณะการแปรรูปศัพท์และรูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ภาษายองของผู้พูดสามระดับอายุใน 7 อำเภอของจังหวัดลำพูนได้ผลดังนี้

1. ลักษณะการแปรรูปศัพท์ภาษายองของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาการแปรรูปศัพท์ภาษายองของผู้พูดสามระดับอายุพบการแปรอยู่ 2 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกัน ลักษณะที่สอง คือ การแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกัน

1.1 การแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกัน

การแปรรูปศัพท์ในลักษณะนี้หมายถึง รูปของศัพท์เดียวกันที่มีความแตกต่างกันในด้านเสียงพยัญชนะ และ/หรือเสียงสระ และ/หรือเสียงวรรณยุกต์ หรือมีจำนวนพยางค์แตกต่างกัน โดยที่ความต่างนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ทางเสียงหรือเกณฑ์ทางหน่วยคำ ผลการศึกษาพบการแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกันอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ การละพยางค์และการเพิ่มพยางค์

1.1.1 การละพยางค์

การละพยางค์เป็นการแปรรูปศัพท์โดยการละบางพยางค์ของศัพท์ แต่ยังคงความหมายหลักคงเดิม การละพยางค์ในงานวิจัยนี้พบเฉพาะในศัพท์เก่าในภาษายองเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษายอง	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
9. ‘ถึงน้ำ’	/nam ⁶ po: ⁵ / น้ำโป้	/nam ⁶ po: ⁵ / น้ำโป้	/nam ⁶ po: ⁵ / น้ำโป้	/nam ⁶ po: ⁵ / น้ำโป้
		/po: ⁵ / โป้	/po: ⁵ / โป้	/po: ⁵ / โป้

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 9 ‘ถั่งน้ำ’ จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ น้ำไป่ /nam⁶po และมีรูปแปรคือ ไป่ /po:⁵/ ซึ่งมีการลดพยางค์แรกคือ น้ำ /nam⁶/

1.1.2 การเพิ่มพยางค์ เป็นการแปรรูปศัพท์โดยการเพิ่มบางพยางค์ให้แก่ศัพท์ แต่ยังคงแสดงความหมายหลักคงเดิม ซึ่งพยางค์ที่เพิ่มมาอาจจะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ การเพิ่มพยางค์ในงานวิจัยนี้พบเฉพาะในศัพท์เก่าในภาษาของเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1 2 และ 3
5. ‘คางคก’	/kop ¹ ka ² tu: ³ / กบกะตุ้	/kop ¹ ku ² lu: ³ tu: ³ / ~ /kop ¹ ka ² lu: ³ tu: ³ / ~ /kop ¹ xa ² lu: ³ tu: ³ / กบกุหลูตุ้ ~ กบกะหลูตุ้ ~ กบชะหลูตุ้

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 5 ‘คางคก’ จะเห็นว่าศัพท์เก่าในภาษาของ กบกะตุ้ /kop¹ka²tu:³/ มีรูปแปรคือ กบกุหลูตุ้ /kop¹ku²lu:³tu:³/ กบกะหลูตุ้ / และ กบชะหลูตุ้ /kop¹xa²lu:³tu:³/ ในผู้พูดทั้งสาม ระดับอายุ โดยเพิ่มพยางค์ หลู /lu:³/ ซึ่งไม่มีความหมายในภาษาของเข้าไปในพยางค์ที่ 3 ของศัพท์เก่า นอกจากนี้ยังมีการแปรเสียงสระจาก /a/ เป็น /u/ และมีการแปรเสียงพยัญชนะต้นจาก /k-/ เป็น /x-/ อีกด้วย

2. การแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกัน ในการศึกษาคำนี้ พบการแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกันอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่

2.1 การนำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงมาใช้แทน การแปรรูปศัพท์ลักษณะนี้เกิดจากผู้พูดบางระดับอายุนำศัพท์อื่นในภาษาของที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาใช้แทนศัพท์เก่า ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
16. ‘มุ่ม (บ้าน)’	/ce: ¹ / เจ	/ce: ¹ / เจ	/le:m ³ / เหล่ม	/le:m ³ / เหล่ม

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 16 ‘มุ่ม (บ้าน)’ จะเห็นว่าผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์เก่าในภาษายองคือ เจ /ce:1/ ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 และระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ เหล่ม /le:m3/ มาใช้แทน ศัพท์ว่า เหล่ม เป็นคำเดียวกับ เหลี่ยม ในภาษาไทยมาตรฐาน โดยปรกติแล้วในภาษายองจะใช้คำนี้ กับมุ่มของโต๊ะ (เหลี่ยมโต๊ะ) มุ่มของกระดาศ เป็นต้น ต่อมาจึงมีการนำคำนี้มาใช้กับ มุ่มของบ้านด้วย

2.2 การนำศัพท์ที่เป็นคำบอกชนิดหรือบอกลักษณะมาใช้แทน

การแปรรูปศัพท์ลักษณะนี้โดยมากมักเกิดกับหน่วยอรรถที่เป็นชื่อพืชผักหรือ ส่วนประกอบของพืชผัก อาจเกิดจากผู้พูดบางคนไม่รู้จักศัพท์เก่าในภาษายองที่ใช้ เรียกหน่วยอรรถนั้น จึงนำคำบอกชนิดหรือบอกลักษณะมาใช้แทน เช่น ผัก ก้าน เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษายอง	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
4. ‘ขั้ว(พริก)’	/k ^w en ³ /	/k ^w en ³ /	/k ^w en ³ /	/k ^w en ³ /
	แก้ว่น	แก้ว่น	แก้ว่น	แก้ว่น
	/ku:p ³ /	/ku:p ³ /	/ku:p ³ /	/ku:p ³ /
	กูบ	กูบ	กูบ	กูบ
				/ka:n⁵/ ก้าน
13. ‘ผักเสียบ’	/phak ¹ hi:6/	/phak ¹ hi:6/	/phak ¹ hi:6/	/phak ¹ hi:6/
	ผักฮี้	ผักฮี้	ผักฮี้	ผักฮี้
				/phak¹/ ผัก

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 4 ‘ขั้ว(พริก)’ ซึ่งหมายถึง ‘ส่วนที่ติดกับผลของพืช’ จะเห็นว่าผู้พูดระดับอายุที่ 3 บางคนใช้ศัพท์ว่า ก้าน /ka:n⁵/ ซึ่งเป็นคำบอกลักษณะ แทนศัพท์เก่าในภาษายองคือ แก้ว่น /k^wen³/ และ กูบ /ku:p³/ และจากตัวอย่าง ในหน่วยอรรถที่ 13 ‘ผักเสียบ’ จะเห็นว่าผู้พูดระดับอายุที่ 3 บางคนใช้ศัพท์ว่า ผัก /phak¹/ ซึ่งเป็นคำบอกชนิดแทนศัพท์เก่าในภาษายองคือ ผักฮี้ /phak¹hi:6/

2.3 การยืมศัพท์จากภาษาไทยถิ่นอื่น การแปรรูปศัพท์ลักษณะนี้เกิดจากการยืมศัพท์มาจากภาษาไทยถิ่นอื่น ในงานวิจัยพบการยืมศัพท์มาจาก 2 ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นกลาง ซึ่งเป็นการยืมมาทั้งรูปศัพท์แล้วปรับเปลี่ยนสระ และ/หรือเสียงวรรณยุกต์ให้เข้ากับระบบเสียงภาษายอง ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
10. 'บวบงู'	/mɯɛ:p³/ หมะแอบ	/mɯɛ:p³/ หมะแอบ	/mɯɛ:p³/ หมะแอบ	/mɯɛ:p³/ หมะแอบ
		/mɯɔ:ɯ²pa:¹/ หมะนอยปลา	/mɯɔ:ɯ²/ หมะนอย	/mɯɔ:ɯ²/ หมะนอย
			/bo:p³/ ~ /mbo:p³/ โบบ ~ หมะโบบ	/bo:p³/ ~ /mbo:p³/ โบบ ~ หมะโบบ

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 10 'บวบงู' จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เก่าในภาษายองว่า *หมะแอบ* /mɯɛ:p³/ เหมือนกัน ผู้พูดระดับอายุที่ 1 ยังใช้ศัพท์ *หมะนอยปลา* /mɯɔ:ɯ²pa:¹/ ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ *หมะนอย* /mɯɔ:ɯ²/ ซึ่งยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือ นอกจากนี้ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และระดับอายุที่ 3 ยังมีการใช้ศัพท์ *โบบ* /bo:p³/ ซึ่งยืมจากภาษาไทยถิ่นกลางคือ *บวบ* /buap³/

โดยมีการเพิ่มพยางค์หน้าให้แก่ศัพท์ที่ยืมมาเป็น *หมะโบบ* /mbo:p³/ ซึ่งพยางค์ *หมะ* /m/ ที่เพิ่มมานี้เทียบได้กับคำว่า *มะ* ที่ใช้เป็นคำนำหน้าผักหรือผลไม้ในภาษาไทยมาตรฐาน

2.4 การสร้างศัพท์ใหม่ การแปรรูปศัพท์ลักษณะนี้สามารถสร้างขึ้นจากคำที่มีอยู่แล้วในภาษายองหรือสร้างจากคำในภาษาไทยถิ่นอื่นก็ได้ การสร้างศัพท์ใหม่ อาจเกิดจากผู้พูดบางคนไม่รู้จักศัพท์ที่ใช้เรียกหน่วยอรรถนั้นในภาษายอง ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่มักจะเป็นวลีหรือกลุ่มคำ ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
29. 'พู'	/puk ¹ / ปุก	/puk ¹ / ปุก	/puk ¹ / ปุก	/puk ¹ / ปุก
		/mum ⁴ / มุ่ม	/mum ⁴ / มุ่ม	/mum ⁴ / มุ่ม
				/mle:m ¹ / หะแหลม
				/mxom ² / หะคม

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 29 'พู' จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เก่าในภาษาของคือ ปุก /puk¹/ และใช้คำยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือคือ มุ่ม num⁴/ เหมือนกัน แต่ผู้พูดระดับอายุที่ 3 บางคนสร้างศัพท์ใหม่เป็น หะแหลม /mle:m¹/ และ หะคม /mxom²/ ซึ่งพยางค์ หะ /m/ ในที่นี้กร่อนเสียงจากคำปฏิเสธว่า บ่ 'ไม่' ศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่จึงแปลว่า 'ไม่แหลม' และ 'ไม่คม' ตามลำดับ

2. รูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูน

การแปรการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดทั้งสามระดับอายุสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน พบ 1 รูปแบบย่อย ศัพท์ที่ผู้พูดสองระดับอายุใช้เหมือนกัน พบ 3 รูปแบบย่อย และศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน พบ 1 รูปแบบย่อย ทั้งนี้แบ่งการแปรการใช้ศัพท์ภาษาของออกได้เป็น 5 รูปแบบย่อย ดังนี้

1. ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน
2. ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 ใช้ต่างออกไป
3. ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ต่างออกไป

4. ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ต่างออกไป

5. ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน

ทั้งนี้ศัพท์ที่ใช้เหมือนกันหรือใช้ต่างกันนี้อาจจะเป็นศัพท์เก่าในภาษาของศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่น หรืออาจเป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่ก็ได้

1. ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน การใช้ศัพท์รูปแบบนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เดียวกันหรือใช้รูปแปรของศัพท์เดียวกันทั้งหมด จากการศึกษาพบผู้พูดใช้ศัพท์ในรูปแบบนี้จำนวน 11 หน่วยอรรถ ได้แก่ กรรไกร โคลน ผักกาดขนาดเล็ก มะละกอก กลับ (ปลาย่าง) ขยัน จักจี้ มวน (บุหรื) วิ่ง หก (น้ำ~) และ สาย (มา~) คิดเป็นร้อยละ 36.66 ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
7. 'โคลน'	/xi: ⁵ -loʔ ⁴ / ชี่โละ	/xi: ⁵ -loʔ ⁴ / ชี่โละ	/xi: ⁵ -loʔ ⁴ / ชี่โละ	/xi: ⁵ -loʔ ⁴ / ชี่โละ
		/xi: ⁵ -pɔʔ ¹ / ชี่เปอะ	/xi: ⁵ -pɔʔ ¹ / ชี่เปอะ	/xi: ⁵ -pɔʔ ¹ / ชี่เปอะ

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 7 'โคลน' จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เหมือนกัน โดยใช้ศัพท์เก่าในภาษาของ คือ ชี่โละ /xi:⁵-loʔ⁴/ ร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ ชี่เปอะ /xi:⁵-pɔʔ¹/

2. ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 ใช้ต่างออกไป จากการศึกษาพบการใช้ศัพท์รูปแบบนี้จำนวน 5 หน่วยอรรถ ได้แก่ ขั่ว (พริก) คางคก ตะแกรงบั้งปลา ผักเสียบ และ มุม (บ้าน) คิดเป็นร้อยละ 16.67 ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษายอง	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
8. 'ตะแกรงบั้งปลา'	/xe:w ⁵ / แขว	/xe:w ⁵ / แขว	/xe:w ⁵ / แขว	/xe:w ⁵ / แขว
		/teʔ ¹ / แตะ	/teʔ ¹ / แตะ	/ta²-ke:ŋ²/ ตะแกง
				/ti:⁴piŋ⁵pa:¹/ ที่บั้งปลา

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 8 'ตะแกรงบั้งปลา' จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เก่าในภาษายอง คือ แขว /xe:w⁵/ เหมือนกัน และผู้พูดในระดับอายุที่ 1 และ 2 มีการใช้ศัพท์ที่ยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือเหมือนกันคือ ตะ /teʔ¹/ ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 มีการใช้ศัพท์ที่ยืมจากภาษาไทยถิ่นกลางคือ ตะแกง /ta²ke:ŋ²/ ซึ่งมาจากคำว่า ตะแกรง และศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่คือ ที่บั้งปลา /ti:⁴piŋ⁵pa:¹/

3. ศัพท์ที่พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ต่างออกไป จากการศึกษาพบการใช้ศัพท์รูปแบบนี้จำนวน 4 หน่วยอรรถ ได้แก่ เหนือย ค้างควา ถังน้ำ และปลอบ คิดเป็นร้อยละ 13.33 ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษายอง	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
28. 'เหน้อย'	/mɔ:ŋ ⁴ / ม้อย	/mɔ:ŋ ⁴ / ม้อย	/mɔ:ŋ ⁴ / ม้อย	/mɔ:ŋ ⁴ / ม้อย
		/ʔit ¹ / อิด	/ʔit ¹ / อิด	/ʔit ¹ / อิด
		/ʔw:n³/ อ่อน		

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 28 'เหน้อย' จะเห็นว่าในผู้พูดทั้งสามระดับอายุมีการใช้ศัพท์เก่าในภาษายอง คือ ม้อย /mɔ:ŋ⁴/ ร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือคือ อิด /ʔit¹/ เหมือนกัน แต่มีศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ต่างออกไป คือ อ่อน /ʔw:n³/ ซึ่งเป็นการนำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาใช้แทนศัพท์เก่าในภาษายองเพราะแต่เดิม อ่อน ใช้ในความหมายว่า 'ไม่มีกำลัง ไม่มีแรง'

4. ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ต่างออกไป จากการศึกษาพบการใช้ศัพท์รูปแบบนี้จำนวน 2 หน่วยย่อยได้แก่ ‘ผูก/ที่นอน’ และ ‘รีบริ้น/รีบริ่ง’ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยย่อย	ศัพท์เก่าในภาษาของ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
14. ‘ผูก/ที่นอน’	/pha: ⁵ sɔ: ³ / ผ้าเสื่อ (ผ้าเสื่อ)	/pha: ⁵ sɔ: ³ / ผ้าเสื่อ	/pha: ⁵ sɔ: ³ / ผ้าเสื่อ	/pha: ⁵ sɔ: ³ / ผ้าเสื่อ
		/sa ² -li: ² / สะลี	/ti: ⁴ no: ⁿ² / ที่นอน	/sa ² -li: ² / สะลี

จากตัวอย่างในหน่วยย่อยที่ 14 ‘ผูก/ที่นอน’ จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เก่าในภาษาของ คือ ผ้าเสื่อ /pha:⁵sɔ:³/ เหมือนกัน และผู้พูดในระดับอายุที่ 1 และ 3 มีการใช้ศัพท์ที่ยืมจากภาษาไทยถิ่นเหนือเหมือนกันคือ สะลี /sa²-li:²/ ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ต่างออกไปคือ ที่นอน /ti:⁴no:ⁿ²/ ซึ่งเป็นคำที่ยืมจากภาษาไทยถิ่นกลาง

5. ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน จากการศึกษาพบการใช้ศัพท์รูปแบบนี้จำนวน 1 รูปแบบ คือ ผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่น ผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของเท่านั้น และผู้พูดระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่เป็นคำบอกชนิดหรือลักษณะ จากการศึกษาพบการใช้ศัพท์รูปแบบนี้จำนวน 8 หน่วยย่อยได้แก่ กะละมังซักผ้า กิ่งก้อ บวบงู ทุ่ ผักเชียงดา แบน (ยาง ~) วิตน้ำ และ หั่น (เนื้อ) คิดเป็นร้อยละ 26.67 ยกตัวอย่างเช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์เก่าในภาษายอง	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
12. 'ผักเชียงดา'	/phak ¹ mo:n ⁶ / ผักไม้้น	/phak ¹ mo:n ⁶ / ~ /phak ¹ ηo:n ⁶ / ~ /phak ¹ ηo:n ⁶ mu:1/ ผักไม้้น ~ ผักโง้น ~ ผักโง้นหมู	/phak ¹ mo:n ⁶ / ~ /phak ¹ ηo:n ⁶ / ผักไม้้น ~ ผักโง้น	/phak ¹ mo:n ⁶ / ~ /phak ¹ ηo:n ⁶ / ~ /phak ¹ ho:n ⁶ / ผักไม้้น ~ ผักโง้น ~ ผักโฮ้น /phak ¹ se:η ² da:2/ ผักเซงดา /phak ¹ / ผัก

จากตัวอย่างในหน่วยอรรถที่ 12 'ผักเชียงดา' จะเห็นว่าผู้พูดทั้งสามระดับอายุมีการใช้ศัพท์แตกต่างกัน คือ ผู้พูดระดับอายุที่ 1 มีการใช้ศัพท์เก่าในภาษายองคือ ผักไม้้น /phak¹mo:n⁶/ ซึ่งมีรูปแปรคือ ผักโง้น /phak¹ηo:n⁶/ และผักโง้นหมู /phak¹ηo:n⁶mu:1/ โดยเข้าร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ ผักเซงดา /phak¹ce:η²da:2/ ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้เฉพาะศัพท์เก่าในภาษายองคือ ผักไม้้น /phak¹mo:n⁶/ ซึ่งมีรูปแปรคือ ผักโง้น /phak¹ηo:n⁶/ ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 การใช้ศัพท์เก่าในภาษายองคือ ผักไม้้น /phak¹mo:n⁶/ ซึ่งมีรูปแปรคือ ผักโง้น /phak¹ηo:n⁶/ และผักโฮ้น /phak¹ho:n⁶/ โดยเข้าร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ ผักเซงดา /phak¹se:η²da:2/ และเข้าร่วมกับศัพท์ที่เป็นคำบอกชนิดคือ ผัก /phak¹/ จากการศึกษารูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ภาษายองของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูนข้างต้นพบว่าสามารถแสดงคำร้อยละของการใช้ศัพท์ทั้ง 5 รูปแบบได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบการใช้ศัพท์จำนวนหน่วยอรรถ และร้อยละของการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดทั้งสามระดับอายุในจังหวัดลำพูน

รูปแบบที่	รูปแบบการใช้ศัพท์	จำนวนหน่วยอรรถ	ร้อยละ
1	ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน	11	36.66
2	ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 ใช้ต่างออกไป	5	16.67
3	ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ต่างออกไป	4	13.33
4	ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ต่างออกไป	2	6.67
5	ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน	8	26.67
รวม		30	100

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าผู้พูดภาษาของมีการใช้ศัพท์รูปแบบที่ 1 มากที่สุด คือ ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน คิดเป็นร้อยละ 36.66 ลำดับที่สองได้แก่ รูปแบบที่ 5 คือ ผู้ศัพท์ที่ผู้พูดทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ลำดับที่สามได้แก่ รูปแบบที่ 2 คือ ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 3 ใช้ต่างออกไป คิดเป็นร้อยละ 16.67 ลำดับที่สี่ได้แก่ รูปแบบที่ 3 คือ ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 1 ใช้ต่างออกไป คิดเป็นร้อยละ 13.33 และลำดับสุดท้ายได้แก่ รูปแบบที่ 4 คือ ศัพท์ที่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และ 3 ใช้เหมือนกัน ส่วนผู้พูดระดับอายุที่ 2 ใช้ต่างออกไป คิดเป็นร้อยละ 6.67

3. รูปแบบการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูน

เมื่อนำรายการหน่วยอรรถทั้ง 30 หน่วยอรรถไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา ทั้ง 63 คน ผู้วิจัยได้คำที่ใช้เรียกหน่วยอรรถจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด $63 \times 30 = 1,890$ คำ และเมื่อวิเคราะห์คำตามเกณฑ์ที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อการวิเคราะห์ข้อมูลก็ได้ความถี่ของการใช้ศัพท์ทั้งหมด 1,890 ศัพท์เช่นกัน เมื่อนำศัพท์ทั้งหมดมาจัดกลุ่มจะได้รูปแบบการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูนพบอยู่ 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) การใช้เฉพาะศัพท์เก่าในภาษาของ
  - 2) การใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่
  - 3) การใช้เฉพาะศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่
- ค่าความถี่ของรูปแบบการใช้ศัพท์ภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูนได้แสดงผลไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความถี่และค่าร้อยละของรูปแบบการใช้ศัพท์ภาษาของสามระดับอายุ
ในจังหวัดลำพูน

รูปแบบการใช้ศัพท์	ระดับอายุและค่าความถี่		ระดับอายุที่ 1		ระดับอายุที่ 2		ระดับอายุที่ 3	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ใช้เฉพาะศัพท์เก่าในภาษาของ	439	69.68	401	63.65	316	50.16		
ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่	13	2.07	34	5.40	22	3.49		
ใช้เฉพาะศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่	178	28.25	195	30.95	292	46.35		
รวม	630	100	630	100	630	100		

จากตารางที่ 3 ข้างต้นจะเห็นว่าผู้พูดภาษาของทั้งสามระดับอายุมีการใช้เฉพาะศัพท์เก่าในภาษาของมากที่สุด โดยผู้พูดระดับอายุที่ 1 2 และ 3 ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของคิดเป็นร้อยละ 69.68, 63.65 และ 50.16 ตามลำดับ รองลงมาคือใช้เฉพาะศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่โดยผู้พูดระดับอายุที่ 1 2 และ 3 ใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่คิดเป็นร้อยละ 28.25, 30.95 และ 46.35 ตามลำดับ และลำดับสุดท้ายคือใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่โดยผู้พูดระดับอายุที่ 1 2 และ 3 ใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่คิดเป็นร้อยละ 2.07, 5.40 และ 3.49 ตามลำดับ

เมื่อได้ความถี่ของการใช้ศัพท์ของผู้พูดทั้งสามระดับอายุทั้ง 3 รูปแบบตามตารางที่ 3 แล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำค่าความถี่ที่ได้ไปคำนวณหาค่า t-test ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel 2016 โดยเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ของผู้พูดใน 2 ระดับอายุไปที่ละคู่ ได้แก่ 1) เปรียบเทียบความถี่ของการใช้ศัพท์ของผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 2 2) เปรียบเทียบความถี่ของการใช้ศัพท์ของผู้พูดระดับอายุที่ 2 กับ 3 และ 3) เปรียบเทียบความถี่ของการใช้ศัพท์ของผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3

ผลการศึกษาพบว่า การใช้เฉพาะศัพท์เก่าในภาษาของในผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการใช้ศัพท์เก่าในภาษาของในผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 2 และในผู้พูดระดับอายุที่ 2 กับ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับการใช้ศัพท์เก่าในภาษาของร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่พบว่าผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 2 ผู้พูดระดับอายุที่ 2 กับ 3 และผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 มีการใช้ศัพท์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการใช้เฉพาะศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่พบว่า ผู้พูดระดับอายุที่ 2 กับ 3 และผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 มีการใช้ศัพท์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของการใช้ศัพท์ของคนของแต่ละระดับอายุมีความสำคัญ เพราะเป็นค่าที่ช่วยบ่งชี้ว่าในอนาคตอาจเกิดการสูญเสียศัพท์เก่าในภาษาของโดยนำศัพท์จากภาษาถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้แทน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาลักษณะการแปรรูปศัพท์ภาษาของของผู้พูดสามระดับอายุในจังหวัดลำพูนพบการแปรอยู่ 2 ลักษณะคือ การแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกันและการแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกัน การแปรรูปศัพท์ของศัพท์เดียวกันพบอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ การลดพยางค์และการเพิ่มพยางค์ โดยพบการลดพยางค์มากที่สุด ส่วนการแปรรูปศัพท์อันเนื่องมาจากการใช้ศัพท์ต่างกันพบอยู่ 4 รูปแบบ โดยเรียงลำดับตามการพบจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ 1) การยืมศัพท์จากภาษาไทยถิ่นอื่น 2) การนำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงมาใช้แทน 3) การนำศัพท์ที่เป็น

คำบอกชนิดหรือบอกลักษณะมาใช้แทน และ 4) การสร้างศัพท์ใหม่ ซึ่งการนำศัพท์ ทั้ง 4 รูปแบบมาใช้แทนศัพท์เก่าในภาษายองแสดงให้เห็นว่าศัพท์เก่าในภาษายอง มีแนวโน้มที่จะสูญศัพท์ในอนาคต

ผลการศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ในภาษายองพบว่าการใช้เฉพาะศัพท์เก่า ในภาษายองในผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นใช้ศัพท์เก่าในภาษายองน้อยกว่าวัยสูงอายุ อย่างชัดเจน การใช้ศัพท์เก่าในภาษายองร่วมกับศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือการใช้ศัพท์เก่าในภาษายองร่วมกับศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่พบว่ามีผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 2 ผู้พูดระดับ อายุที่ 2 กับ 3 และผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 ล้วนแต่มีการใช้ศัพท์ต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นเริ่มเข้ามามีอิทธิพล ต่อการใช้ศัพท์ตั้งแต่ผู้พูดระดับอายุที่ 1 และเริ่มมีการใช้มากขึ้นในผู้พูดระดับอายุที่ 2 และมากที่สุดสำหรับผู้พูดระดับอายุที่ 3 สำหรับการเลือกใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่น หรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่พบว่ามีผู้พูดระดับอายุที่ 2 กับ 3 และผู้พูดระดับอายุที่ 1 กับ 3 มีการใช้ศัพท์ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าศัพท์ภาษา ไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่เริ่มมีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ภาษายองของผู้พูด ระดับอายุที่ 3 กล่าวคือ ผู้พูดระดับอายุที่ 3 เริ่มหันมาใช้ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ ที่สร้างขึ้นใหม่มากขึ้น ผลการศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ในภาษายองแสดงให้เห็นว่า ศัพท์เก่าในภาษายองมีแนวโน้มในการสูญศัพท์ โดยนำศัพท์จากภาษาไทยถิ่นอื่น หรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่เข้ามาใช้แทน ภาษาที่มีอิทธิพลต่อภาษายองมากที่สุด คือ ภาษา ไทยถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือถือเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อ สื่อสารกันภายในจังหวัดลำพูน ส่วนภาษาไทยถิ่นกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานถือเป็น ภาษาราชการและใช้ในระบบการศึกษาทุกระดับ นอกจากนี้ยังเป็นภาษาที่ใช้ในสื่อสาร มวลชนทุกแขนงอีกด้วย ปัจจุบันผู้พูดภาษายองทุกระดับอายุสามารถใช้ภาษาไทยถิ่น กลางในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในผู้พูดระดับอายุที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัย ที่กำลังศึกษาในระบบและเป็นวัยที่ใช้สื่อประเภทต่างๆ มากที่สุด

เมื่อนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับผลการศึกษากการแปรการใช้ศัพท์ภาษาของในงานวิจัยที่ผ่านมา ได้แก่ งานวิจัยของจรรยาลักษณ์ คันธะวงศ์ (2553) ศิริรัตน์ มูลด้อย (2553) และ ธีรวิรัตน์ จับใจนาย (2555) พบว่า ผลการศึกษามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ผู้พูดระดับอายุที่ 1 มีการใช้ศัพท์ภาษาของมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้พูดระดับอายุที่ 3 มีการใช้ศัพท์จากภาษาไทยถิ่นอื่นหรือศัพท์ที่สร้างขึ้นใหม่มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 1 ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับผลการศึกษากการแปรด้านศัพท์ในภาษาอื่นๆ ที่ใช้ตัวแปรด้านอายุเป็นเกณฑ์ อาทิ งานวิจัยของสุวิธนา เลี่ยมประวัตติ (2556) ศึกษาเรื่องการแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ งานวิจัยของพิณรัตน์ อัครวิธนากุล (2555) ศึกษาเรื่องการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน ซึ่งผลการศึกษาของงานที่กล่าวมาพบว่า ผู้พูดระดับอายุที่ 1 จะรักษาศัพท์เก่าในภาษาของตนเองไว้ได้มากที่สุดและลดลงในผู้พูดระดับอายุที่ 2 และ 3 ตามลำดับ และผู้พูดระดับอายุที่ 3 มีการนำศัพท์จากภาษาอื่นมาใช้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษากการแปรด้านศัพท์ภาษาของให้ครอบคลุมทุกจังหวัดของประเทศไทยที่มีชาวไทยของอาศัยอยู่ รวมถึงในเมืองของ ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อให้เห็นภาพรวมของการแปรด้านศัพท์ภาษาของ ซึ่งจะทำให้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของภาษาและการคงอยู่ของภาษาของในทั้งสองประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- โครงการพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและชาติพันธุ์ล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2551). *ไวยากรณ์ชีวิต ศรัทธา สลัวแผ่นดิน*. เชียงใหม่: โครงการพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและชาติพันธุ์ล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยาลักษณ์ ดันระวงศ์. (2553). *วิเคราะห์การใช้คำศัพท์ภาษาของของบุคคลสามระดับอายุในอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ดิศราพร สร้อยญาณะ. (2552). *การศึกษาวรรณยุกต์ภาษาของเชิงกลศาสตร์: การเปรียบเทียบในบริบทคำพูดเดียวกับคำพูดต่อเนื่องและระหว่างสองรุ่นอายุ*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรรัตน์ จับใจนาย. (2555). *การปนภาษาคำเมืองในภาษาของ บ้านป่าบางหลวง ตำบลจันจว้าใต้ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาคำศัพท์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปราณี กุลละวณิชย์และคณะ. (2550). *ภาษาทัศน*. พิมพ์ที่ 6. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงาน ทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2555). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2553). *พจนานุกรมภาษาไทยอง-ไทยและไทย-ไทยของฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วิสุทธิระ เนียมนาค. (2528). *ระบบเสียงภาษาของซึ่งพูดในจังหวัดลำพูน: การศึกษาเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริรัตน์ มูลด้อย. (2553). การวิเคราะห์การแปรของภาษาของด้านคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ของคนสามระดับอายุในตำบลบววกค้ำง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. (2556). การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยคำของคนสามระดับอายุ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). แผนที่ใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- แสวง มาละแซม. (2544). คนของย้ายแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.